

K. 16

CZYTELNIĄ

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

DAWNIEJ INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ PAN

**KWARTALNIK
HISTORII KULTURY
MATERIALNEJ**

P330

Akc. 98/98 ol.

ROK XLV

WARSZAWA 1997

NR 3-4

DAR

KOMITET REDAKCYJNY

Andrzej Klonder – *redaktor*; Elżbieta Mazur – *zastępca redaktora*;
Maria Bogucka, Andrzej Janeczek, Elżbieta Kowalczyk, Jerzy Kowalczyk,
Elżbieta Kowecka, Jerzy Kruppé, Maria Nietyksza, Jan Pazdur, Janusz
Sztetyło, Wojciech Szymański, Jerzy Topolski, Teresa Dunin-Wąsowicz,
Andrzej Wyrobisz – *członkowie komitetu*
Martyna Milewska, Ludmiła Paderewska – *sekretarze*
Sekretarz techniczny Redakcji – Elżbieta Balcerzak

Adres Redakcji: 00-140 Warszawa, Al. Solidarności (d. Świerczewskiego) 105
tel. 620 28 81 w. 146

Wydanie publikacji dofinansował Komitet Badań Naukowych

Skład i druk:

Zakład Wydawniczy *Letter Quality*, 01-216 Warszawa,
ul. Bryłowska 35/38, tel. 631 45 18, 631 41 37

Nakład 650 egz. Arkuszy wydawn. 15,5. Papier offset 80 g.
Oddano do składania w marcu 1998 r., druk ukończono
w maju 1998 r.

SOMMAIRE

ETUDES ET MATERIAUX

Anna Rutkowska-Płachcińska – La maladie du « feu » et les antonnites en Europe occidentale et centrale au moyen âge	297
Grzegorz Myśliwski – Les mesures et les arpenteurs en Masovie depuis le XII ^e siècle jusqu'à la seconde moitié du XVI ^e siècle	319
Tomasz Wiślicz – Les funérailles paysannes en Pologne depuis la seconde moitié du XVI ^e jusqu'à la fin du XVIII ^e siècle	351

REVUE DES RECHERCHES

Anna Adamska – L'histoire sociale des couleurs de Michel Pastoureau	371
---	-----

POLEMIQUES ET DEBATS

Teresa Rysiewska – De l'interprétation des sources anthropologiques – remarques de l'archéologue. A propos de l'ouvrage de Bogdan Łuczak <i>Antropologiczne źródła informacji historycznej</i> [Sources anthropologiques de l'information historique]	377
Elżbieta Kowalczyk – Des recherches sur la région frontalière entre la Masovie-Prusse et les terres de l'Ordre teutonique	384
L'histoire de la construction des villes. Réflexions à propos de l'œuvre de Waclaw Ostrowski	
Krzysztof Dumala	396
Aleksandra Dunin-Wasowicz	400
Jerzy Kowalczyk	401
Urszula Sowina	404

CRITIQUES, COMPTES RENDUS ET NOTES	409
v. sommaire polonais	

CHRONIQUE SCIENTIFIQUE

« La femme et la famille au moyen âge et au seuil des temps modernes » – colloque à Toruń, les 10-11 avril 1997 – Olga M. Przybyłowicz	441
« La ville ayant vue sur la campagne » – colloque à Varsovie, les 22-23 mai 1997 – Elżbieta Balcerzak	443
« Le faste et la vie quotidienne de la gentilhommière en Pologne aux XVII ^e -XVIII ^e siècles » – colloque à Varsovie, le 19 juin 1997 – Dariusz Główka	445

CONTENTS

STUDIES AND MATERIALS

Anna Rutkowska-Płachcińska – The 'fire disease' and the antonites in western and central Europe in the Middle Ages	297
Grzegorz Myśliwski – Measures and surveyors in Mazovia from the 12th century to the 2nd half of the 16th century	319
Tomasz Wiślicz – Peasant funerals in Poland from the 2nd half of the 16th century to the end of the 18th century	351

RESEARCH SURVEY

Anna Adamska – Michel Pastoureau's social history of colours	371
--	-----

POLEMICS AND DISCUSSIONS

Teresa Rysiewska – On the interpretation of anthropological sources. An archaeologist's comments on <i>Antropologiczne źródła informacji historycznej</i> [Anthropological sources of historical information] by Bogdan Łuczak	377
Elżbieta Kowalczyk – From the research on the borderland between Mazovia, Prussia and the Teutonic Order	384
A History of Town-Building. Some reflections on Waclaw Ostrowski's work	
Krzysztof Dumala	396
Aleksandra Dunin-Wasowicz	400
Jerzy Kowalczyk	401
Urszula Sowina	404

REVIEWS, REPORTS AND NOTES (ref. Polish contents)	409
--	-----

CHRONICLE

„The woman and the family in the Middle Ages and at the dawn of the modern era”, a conference in Toruń, 10th-11th April 1997 – Olga M. Przybyłowicz	441
„The town with a view on the country”, a session in Warsaw, 22nd-23rd May 1997 – Elżbieta Balcerzak	443
„The splendours and the every-day life of the Polish manor in the 17th-18th century”, a session in Warsaw, 19th June 1997 – Dariusz Główka	445

SPIS TREŚCI

STUDIA I MATERIAŁY

Anna Rutkowska-Płachcińska – Choroba „ognia” oraz antonicy w średnio-wiecznej Europie Zachodniej i Środkowej	297
Grzegorz Myśliwski – Miary i miernicy na Mazowszu od XII do drugiej połowy XVI wieku	319
Tomasz Wiślicz – Chłopskie pogrzeby w Polsce od drugiej połowy XVI do końca XVIII wieku	351

PRZEGLĄD BADAŃ

Anna Adamska – Michela Pastoureau społeczna historia kolorów	371
--	-----

POLEMIKI I DYSKUSJE

Teresa Rysiewska – O interpretacji źródeł antropologicznych – uwagi archeologa. Na marginesie pracy Bogdana Łuczaka <i>Antropologiczne źródła informacji historycznej</i>	377
Elżbieta Kowalczyk – Z badań nad pograniczem mazowiecko-pruskim i krzyżackim	384
Historia budowy miast. Refleksje na marginesie dzieła Wacława Ostrowskiego Krzysztof Dumala	396
Aleksandra Dunin-Wąsowicz	400
Jerzy Kowalczyk	401
Urszula Sowina	404

RECENZJE

Zbigniew Dalewski, <i>Władza, przestrzeń, ceremonial. Miejsce i uroczystość inauguracji władcy w Polsce średniowiecznej do końca XIV w.</i> – Elżbieta Kowalczyk	409
Vytautas Kazakevičius, <i>IX–XIII a. baltų kalavijai</i> – Tomasz Kurasiński	412
<i>Pictura quasi fictura. Die Rolle des Bildes in der Erforschung von Alltag und Sachkultur des Mittelalters und der frühen Neuzeit</i> – Jerzy Topolski	415
Bartel Ranisch, <i>Beschreibung derer vornähmesten Gebäude in der Stadt Danzig</i> – Maria Bogucka	418
<i>Der Adel in der Stadt des Mittelalters und der Frühen Neuzeit</i> – Andrzej Klonder	420

SPRAWOZDANIA I ZAPISKI	429
----------------------------------	-----

KRONIKA NAUKOWA

„Kobieta i rodzina w średniowieczu i na progu czasów nowożytnych” – konferencja w Toruniu, 10–11 kwietnia 1997 r. – Olga M. Przybyłowicz	441
„Miasto z widokiem na wieś” – sesja naukowa w Warszawie, 22–23 maja 1997 r. – Elżbieta Balcerzak	443
„Splendory i codzienność dworu szlacheckiego w Polsce w XVII–XVIII w.”, sesja naukowa w Warszawie, 19 czerwca 1997 r. – Dariusz Głowka	445

